

"שלא נהגו כבוד זה בזה"

1. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סב עמוד ב

אמרו: שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמש, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום, ושנאה להם ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה. תנא: כולם מתו מפסח ועד עצרת. אמר רב חמא בר אבא, ואיתימא ר' חייא בר אבין: כולם מתו מיתה רעה. מאי היא? א"ר נחמן: אסכרה.

2. מהרש"א חידושי אגדות מסכת יבמות דף סב עמוד ב

מפני שלא נהגו כבוד זה לזה כו' ולא חש כ"א מהם על כבוד תורה של חבירו דאין כבוד אלא תורה ולכך מתו במדה זו כי היא חייך גוי ואמרו שמתו במיתת אסכרה דאפשר דכ"א דיבר לשון הרע והיה מספר בגנות חבירו וסימן ללשון הרע אסכרה כדאמרינן פרק ב"מ ואמר שמתו בין פסח לעצרת להורות שמתו בהשגחה כי הוא הזמן ממוצע לבריאות וקרוב לרפואה כדאמרינן בשבת כל שקייני טבא בין דיבחה לעצרתא וק"ל:

3. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף סח עמוד ב

יתיב רבי טרפון וקא קשיא ליה: מה בין קודם לעומר לקודם שתי הלחם? אמר לפניו יהודה בר נחמיה: לא, אם אמרת קודם לעומר שכן לא הותר מכללו אצל הדיוט, תאמר קודם לשתי הלחם שהותר מכללו אצל הדיוט? שתק רבי טרפון, צהבו פניו של רבי יהודה בן נחמיה. אמר לו רבי עקיבא: יהודה, צהבו פניך שהשבת את זקן, תמהני אם תאריך ימים. אמר רבי יהודה ברבי אלעאי: **אותו הפרק פרס הפסח היה**, כשעליתי לעצרת שאלתי אחריו: יהודה בן נחמיה היכן הוא? ואמרו לי: נפטר והלך לו.

4. ויקרא פרק יט

(יח) לֹא־תִקְחֶם וְלֹא־תִטְּרוּ אֶת־בְּגֵי עֲמֻדָּה וְאֶהְבֶּתָּ לְרַעַף
כְּמוֹד אֲנִי יִקְוֶה:

5. רש"י ויקרא פרק יט

ואהבת לרעך כמוך - אמר רבי עקיבא זה כלל גדול בתורה:

6. משנה מסכת אבות פרק ג משנה יד

הוא [ר' עקיבא] היה אומר חביב אדם שנברא בצלם, חבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם שנאמר (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם. חביבין ישראל שנקראו בניס למקום, חבה יתירה נודעת להם שנקראו בניס למקום שנאמר (דברים י"ד) בניס אתם לה' אלהיכם...

7. איגרת רב שרירא גאון כיצד נכתבה המשנה

י. ומסר רבי עקיבא את עצמו להריגה (ברכות סא, ב) אתר שנפטר רבי יוסי בן קסמא, ונהרג ר' חנינא בן תרדיון ונתמעטה החכמה אחריהם. והעמיד ר' עקיבא תלמידים הרבה **והוה שמדא על התלמידים של ר' עקיבא**, והות סמכא דישראל על התלמידים שניים של ר' עקיבא, דאמור רבנן שנים עשר אלף תלמידים היו לו לר' עקיבא מגבת ועד אנטיפטרס וכלם מתו מפסח ועד עצרת והיה העולם שמש והולך עד שבאו אצל רבותיהם שבדרום ושנאה להם רבי מאיר ור' יוסי ר' יהודה ור' שמעון ור' אלעזר בן שמוע והם העמידוה באותה שעה כדאיתא ביבמות (סב, ב).

8. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ס עמוד ב

וכן תנא משמיה דרבי עקיבא: לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעביד רחמנא לטב עביד. כי הא, דרבי עקיבא דהוה קאזיל באורחא, מטא לההיא מתא, בעא אושפיזא, לא יהבי ליה. אמר: כל דעביד רחמנא לטב. אזל ובת בדברא, והוה בהדיה תרנגולא וחמרא ושרגא. אתא זיקא כבייה לשרגא, אתא שונרא אכליה לתרנגולא, אתא אריה אכלא לחמרא. אמר: כל דעביד רחמנא לטב. ביה בליליא אתא גייסא, שבייה למתא. אמר להו: לאו אמרי לכו כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא הכל לטובה.

תני ר' שמעון בן יוחי עקיבה ר' היה דורש [במדבר כד יז] דרך כוכב מיעקב דרך כוזבא מיעקב. ר' עקיבה כד הוה חמי בר כוזבה הוה אמר דין הוא מלכא משיחא א"ל ר' יוחנן בן תורתא עקיבה יעלו עשבים בלחיך ועדיין בן דוד לא יבא.

10. תלמוד בבלי מסכת יומא דף ט עמוד ב

מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני שלשה דברים שהיו בו: עבודה זרה, וגלוי עריות, ושפיכות דמים... אבל מקדש שני, שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם. ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות: עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים.

11. הקדמת הנצי"ב לבראשית

זה הספר הנקרא "ספר בראשית" נקרא בפי הנביאים "ספר הישר... ויש להבין הטעם למה קרא בלעם את אבותינו בשם "ישרים" בייחוד, ולא "צדיקים" או "חסידים" וכדומה. וגם למה מכונה זה הספר ביחוד בכינוי "ישרים", ובלעם התפלל על עצמו שיהא אחריתו כמו בעלי זה הכנוי.

והענין דנתבאר בשירת האזינו על הפסוק "הצור תמים פעלו... צדיק וישר הוא" (דברים לב ד), דשבח "ישר הוא" נאמר להצדיק דין הקדוש ברוך הוא בחורבן בית שני, שהיה "דור עקש ופתלתלי" (שם פסוק ה); ופירשנו שהיו צדיקים וחסידים ועמלי תורה, אך לא היו ישרים בהליכות עולמים. על כן, מפני שנאת חנם שבלבם זה אל זה, חשדו את מי שראו שנוהג שלא כדעתם ביראת ה' שהוא צדוקי ואפיקורס. ובאו על ידי זה לידי שפיכות דמים בדרך הפלגה, ולכל הרעות שבעולם, עד שחרב הבית.

ועל זה היה צידוק הדין, שהקדוש ברוך הוא ישר הוא ואינו סובל צדיקים כאלו, אלא באופן שהולכים בדרך הישר גם בהליכות עולם, ולא בעקמימות אף-על-גב שהוא לשם שמים, דזה גורם חורבן הבריאה והריסות ישוב הארץ.

וזה היה שבח האבות, שמלבד שהיו צדיקים וחסידים ואוהבי ה' באופן היותר אפשר, עוד היו "ישרים"... ובדברינו נתיישב יפה על מה נקרא זה הספר ספר הישר, שהוא ספר הבריאה.

(כ) אַחֲרַי כָּל־זֹאת אֶשֶׁר הֵכִין יִאֲשְׁרֵהוּ אֶת־הַבַּיִת עֲלָה נָכוּן מִלֶּדְ-מִצְרַיִם לְהִלָּחֵם בְּכַרְכַּמֵּי־שָׂדֶה עַל־פְּרַת וַיֵּצֵא לְקִרְאָתוֹ יִאֲשְׁרֵהוּ: (כא) וַיִּשְׁלַח אֵלָיו מִלְאָכִים לֵאמֹר מִהֲלִי וְלָךְ מִלֶּדְּךָ יְהוּדָה לֹא־עָלִידָ אֶתָּה הַיּוֹם כִּי אֶל־בַּיִת מִלְחַמְתִּי וְאֱלֹהִים אֲמַר לְבַהֲלִי חֲדַלְךָ מֵאֱלֹהִים אֲשֶׁר־עִמִּי וְאֵל־יִשְׁחִיתֶךָ: (כב) וְלֹא־חֶסֶב יִאֲשְׁרֵהוּ פָּנָיו מִמֶּנּוּ כִּי לְהִלָּחֵם־בּוֹ הִתְחַפֵּשׂ וְלֹא שָׁמַע אֶל־דְּבָרָי נָכוּן מִפִּי אֱלֹהִים וַיָּבֵא לְהִלָּחֵם בְּבִקְעַת מְגִדוֹ: (כג) וַיְרֹוּ הַיְרִימִים לְמִלְדָּה יִאֲשְׁרֵהוּ וַיֵּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְעַבְדָּיו הַעֲבִירוּנִי כִּי הִחֲלִיתִי מֵאָדָּם: (כד) וַיַּעֲבִירֵהוּ עַבְדָּיו מִן־הַמְּרִקְבָּה וַיְרַפְּיָהוּ עַל רֶכֶב הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר־לוֹ וַיֹּלִיכֵהוּ רֹוּשָׁלַם וַיָּמָת וַיִּקְבֵּר בְּקִבְרֹת אֲבֹתָיו וְכָל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם מִתְאַבְּלִים עַל־יִאֲשְׁרֵהוּ:

(כה) וַיִּקְוֶן וַיִּקְוֶן וַיִּקְוֶן עַל־יִאֲשְׁרֵהוּ וַיֵּאמְרוּ כָּל־הַשָּׂרִים וְהַשָּׂרוֹת בְּקִינֹותֵיהֶם עַל־יִאֲשְׁרֵהוּ עַד־הַיּוֹם וַיִּתְּנִים לַחֵק עַל־יִשְׂרָאֵל וְהִגִּם כְּתוּבִים עַל־הַקִּינֹות: (כו) וַיִּתֵּר דְּבָרָי יִאֲשְׁרֵהוּ וַחֲסִדָּיו כְּפָתוּב בְּתוֹרַת יִקְוֶן:

13. רש"י דברי הימים ב פרק לה

ויצא לקראתו - שדרש וחרב לא תעבור בארצכם (ויקרא כ"ו) אפילו חרב של שלום לא תעבור בארצכם ולא ידע חטא ליצני הדור אשר אחרי הדלת קמו לסדור כמו שמפורש במסכת תענית:

14. איכה פרק ד

(כ) הַיּוֹם אֶפְיָנוּ מְשִׁיחַ יִקְוֶן נִלְכַּד בְּשַׁחֲתוֹתֵיךָ אֲשֶׁר אֲמַרְנוּ בְּצִלְוֹ נַחֲיָה בְּגוֹיִם:

15. מכתב לבני עקיבא - מאמרי הראי"ה (עמ' 202)

...והשלישית - היא מידת ר' עקיבא המיוחדת, שהיא מתעוררת עכשיו בזמן צמיחת הישועה, להיות לנו לאור עולם, התלהבות ומסירות לחזר כל חזון של גאולה ותחיה לישראל וארצו. ודוקא מפני שהחזון בשעתו נכשל, ובר כוכבא נפל ועימו נפל ישראל בבחינת חרותו הלאומית, בטוחים אנו כי תורת אמת אשר בפה קדוש יבוא תור לה, והתור הזה הולך ובא, ולא תקום פעמים צרה, ולא לחינם לחם ישראל מלחמת קיומו ונצחו עד דור אחרון ועד בכלל...